

Birgalikda ijtimoiy davlat sari!

Ўzbekiston O'vozi

№22

2024-yil
29-may, chorshanba

1918-yil
21-iyundan chiqq boshlagan

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

МУСТАХЖАМ ДЎСТЛИК

Жорий ҳафта юртимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида яна бир муҳим ва қизғин воқелик билан бошланди. Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг 26-28 май кунлари Ўзбекистонга давлат ташрифи асносида дунё жамоатчилиги нигоҳи яна мамлакатимиз томон қадалди. Олий мартабали меҳмоннинг Россия Федерацияси Президенти лавозимига қайта сайланганидан кейинги илк хорижий ташрифларидан бирини юртимизга амалга оширгани алоҳида диққатга моликдир.

2

МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИ:

ҚАНДАЙ ЯНГИЛИКЛАР БОР?

Ҳозир дунёдаги жадал иқтисодий интеграциялашув жараёнида миграция масаласи тобора долзарблик касб этмоқда. Ҳаттоки, қонуний меҳнат миграцияси жаҳон иқтисодиётининг муҳим таркибий қисмига айланиб ҳам улгурди. БМТнинг Халқаро меҳнат ташкилоти маълумотларига кўра, бугунги кунда халқаро мигрантлар сони 292 миллиондан зиёд бўлиб, уларнинг 90 фоиздан ортиғи меҳнат муҳожирлари саналади.

Мутахассисларнинг айтишича, миграция муайян вақтда кучайиб-пасайиш тенденциясига эга ва маълум ҳудуд, мамлакат, минтақа ижтимоий ҳаётига ҳам ижобий, ҳам салбий, керак бўлса, сиёсий таъсирини ўтказди. Шу боисдан миграцияни ҳуқуқий тартибга солиш, уни бошқариш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш ҳаётий заруратдир.

5

Таълим

АВВАЛ ТЕСТ,

СЎНГ ТАНЛОВ

БУ ТАМОЙИЛ ҚАНДАЙ ИШЛАЙДИ?

Олий таълимга навбатдаги ўқув йили учун ҳужжат топшириш фурсати тобора яқинлашмоқда.

4

Ижтимоий ҳимоя

«ИНСОН»

УЧУН 100 МЛН ДОЛЛАР

Жаҳон банки Ўзбекистонга "Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини ижтимоийлашувини таъминлаш учун инновацион ижтимоий ҳимоя тизими" (ИНСОН) лойиҳасини амалга ошириш учун 100 миллион доллар миқдорда имтиёзли кредитни тасдиқлади.

8

1 июнь — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни

ОППОҚ ОЛАМ

МУСАВВИРЛАРИ

Шу кунларда расмий Интернет нашрларида жадал тараққий этган кунчиқар юртда кетма-кет саккиз йилдирки, туғилиш кўрсаткичи сезиларли пасайиб кетаётгани ва у ер юзидаги энг тез қариб бораётган мамлакат экани ҳақидаги хабар "айланиб юрибди".

7

Маҳаллий кенгашларда

ДЕПУТАТЛИК СЎРОВИ ҲАЛИ ҲАМ ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДАМИ?

3

БУГУН ДЕПУТАТЛАРНИНГ
ВАКОЛАТЛАРИ
КЕНГАЙТИРИЛИБ,
ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИНИ
ШАКЛЛАНТИРИШДАГИ
ИШТИРОКИ СЕЗИЛАРЛИ
ДАРАЖАДА ЎЗГАРЯПТИ.

Сўз — етакчиларимизга

МАҚСАДИМИЗ БИР...

БУ ИМКОНИЯТЛАР
НАТИЖАСИДА ЎТГАН
4 ОЙДА 30,5 МИЛЛИОН
ДОЛЛАРЛИК ИККИТА
ЛОЙИҲА ИШГА ТУШИРИЛИБ,
160 ТА ИШ ЎРНИ ЯРАТИЛГАН.
1,5 ТРИЛЛИОН СЎМЛИК
МАҲСУЛОТ ИШЛАБ
ЧИҚАРИЛИБ, 51 МИЛЛИОН
ДОЛЛАРЛИК ЭКСПОРТ
ҚИЛИНГАН.

6

ТА'ЛИМ

ОЛИЙ ТАЪЛИМГА НАВБАТДАГИ ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ҲУЖЖАТ ТОПШИРИШ ФУРСАТИ ТОБОРА ЯҚИНЛАШМОҚДА. ШУ КУНЛАРДА МАКТАБНИ БИТИРГАН, МУСТАҚИЛ ҲАЁТ ЙЎЛИГА ЧИҚҚАН ЮЗ МИНГЛАБ ЁШЛАРИМИЗ ТАЛАБАЛИК ОРЗУСИДА ЎЗ КЕЛАЖАГИГА УМИД КЎЗИ БИЛАН ҚАРАЯПТИ, БОР КУЧ-ҒАЙРАТИ БИЛАН ОЛДИНДА ТУРГАН СИНОВ-ИМТИҲОНЛАРГА ТАЙЁРЛАНЯПТИ.

АВВАЛ ТЕСТ, СЎНГ ТАНЛОВ

бу тамайил қандай ишлайди?

2023 йил 3 июль куни давлатимиз раҳбарининг «Маъмурий ислохотлар доирасида олий таълим, фан ва инновациялар соҳасида давлат бошқарувини самарали ташкил қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинган эди. Унда 2024/2025 ўқув йилидан ОТМга кириш имтиҳонлари «аввал тест, сўнг танлов» тамайили асосида йўлга қўйилиши белгиланган. Бунда абитуриентларга тўплаган баллидан келиб чиқиб, таълим муассасаси, таълим йўналиши ва шаклини танлаш имконияти яратилади. Шунингдек, академик лицейларга ўқувчиларни қабул қилишда ёзма имтиҳон асосида дастлабки саралаш босқичи бекор қилинади, коллеж ва техникумларнинг таълим дастурларига давлат гранти асосидаги қабул кўрсаткичлари 2 бараварга оширилади.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИГА ҚАБУЛ КВОТАСИ

Президентнинг шу йил 25 майдаги «Олий таълим ташкилотларига ўқишга қабул қилиш ва давлат буюртмасини жойлаштириш тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармонида мувофиқ жорий ўқув йили қабулидан бошлаб давлат буюртмаси параметрларини давлат олий таълим муассасалари кесимида тақсимлаш амалиёти бекор қилинди. Таъкидлаш жоизки, бундан олий ҳарбий ва ҳарбийлаштирилган таълим муассасалари мустаснодир. Давлат буюртмаси бўйича квоталар тақсимотида муҳандислик, тиббиёт, аниқ ва табиий фанлар билим соҳаларига устуворлик берилади.

Давлат олий таълим муассасалари учун ўрнатилган тартиб ва шартлар бўйича талабалар қабулини амалга оширувчи олий таълим ташкилотларига давлат буюртмасининг тақсимотида иштирок этишга рухсат этилади. Бунда тегишли бакалаврият таълим йўналиши бўйича бир талаба учун ажратиладиган маблағ молиявий мустақиллик берилган давлат олий таълим муассасаларида бир талаба учун тўғри келадиган ўртача харажат миқдордан ошмаган ҳажмда молиялаштирилади.

Давлат гранти квоталарининг олий таълим ташкилотлари кесимида тақсимоти

тегишли бакалаврият таълим йўналиши бўйича рўйхатдан ўтган абитуриентларнинг танлови ва тўплаган баллига кўра амалга оширилади.

ТАЪЛИМ ГРАНТИ КИМЛАРГА АЖРАТИЛАДИ?

Айтиш жоизки, ижтимоий-рағбатлантирувчи грант қонунчиликда белгиланган имтиёз бўйича давлат гранти асосида ва мақсадли қабул доирасида талабалikka қабул қилинган талабаларга, шунингдек, тармоқ ва соҳаларнинг, давлат органлари ва ташкилотларининг грантлари соҳиблари учун ажратилади.

Таълим гранти давлат буюртмаси параметрлари доирасида олий таълим ташкилотига қабул қилинган талабалар учун ажратилади. Янги ўқув йилидан бакалаврият ва магистратурага қабул қилинган талабаларга таълим гранти бир ўқув йили учун ажратилади. Бунда:

– **биринчи курсда таълим грантига кириш имтиҳонларида юқори балл тўплаган талабалар лойиқ кўрилади;**

– **иккинчи ва ундан кейинги курсларда эса таълим гранти юқори академик рейтинг кўрсаткичларига эришган ва ижтимоий фаол талабалар орасида ОТТ томонидан табақалаштирилган тартибда қайта тақсимланади;**

– **таълим гранти табақалаштирилган тартибда молиялаштирилади ва стипендия фақат тўлиқ таълим грантини ютган талабаларга тўланади;**

– **ижтимоий-рағбатлантирувчи грант соҳиб бўлган талабаларга давлат гранти уларнинг ўқиш даври учун тўлиқ ҳажмда тақдим этилади;**

– **таълим гранти асосида таҳсил олган талабаларнинг ўқишни тамомлаганларидан сўнг камида 3 йил ишлаб бериш мажбурияти бекор қилинади.**

Давлат гранти ва тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилишнинг минимал ўтиш балли тегишли бакалаврият таълим йўналишининг олдинги ўқув йилидаги ўртача ўтиш

балларини ҳисобга олган ҳолда Давлат комиссияси томонидан белгиланади. Худудлар, соҳалар ва тармоқларнинг олий маълумотли кадрларга бўлган эҳтиёжини таъминлаш учун давлат буюртмаси параметрлари доирасида мақсадли қабул квоталари ажратилади.

ТАНЛОВ - АБИТУРИЕНТ ИХТИЁРИДА

Шундай қилиб, янги ўқув йилидан давлат олий ва профессионал таълим муассасаларига қабул қилиш бўйича имтиҳонлар «аввал тест, сўнг танлов» тамайилига мувофиқ бир вақтда ўтказилади. Бунда абитуриентлар ўз танловига кўра тест синови натижасида тўплаган баллидан келиб чиқиб, дастлаб олий таълимнинг бакалаврият таълим йўналишларига, сўнг профессионал таълим муассасаларига ўқишга кириш учун танловда иштирок этади.

Давлат олий таълим муассасалари бакалавриятга қабул жараёни икки босқичда амалга оширилади. Биринчи босқичда абитуриентлар ҳар йили 5 июндан 25 июнга қадар (25 июнь куни ҳам) тест синови топшириш учун рўйхатдан ўтди ҳамда тест синови топширилдиган фанлар мажмуаси, таълим тили ва тест топшириш ҳудудини ҳамда кириш имтиҳонлари таркибида касбий (ижодий) имтиҳон бўлса, ушбу имтиҳонни топширадиган давлат олий таълим муассасини танлайди.

Бунда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ягона касбий (ижодий) имтиҳонлар дастурлари ва баҳолаш мезонлари тегишли вазирликлар (идоралар) томонидан Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги билан келишилган ҳолда тасдиқланади. Ўқишга қабул қилиш бўйича кириш имтиҳонлари июль-август ойларида ўтказилади.

Иккинчи босқичда абитуриентлар тест синовлари тўлиқ якунланганидан сўнг 15 кун давомида олий таълим муассасаси, бакалаврият таълим йўналиши ва таълим шаклини танлайди.

2025–2026 ўқув йили қабулидан бошлаб фанлар мажмуасида чет тили биринчи фан сифатида белгиланган таълим йўналишларига қабул хорижий тилни билиш даражасини белгиловчи миллий ёки халқаро сертификат асосида амалга оширилади.

Барча давлат коллеж ва техникумларига «аввал тест, сўнг танлов» тамайилига мувофиқ қабул қилишда абитуриентлар коллеж ва (ёки) техникумни, касб ва мутахассисликни ҳамда таълим шаклини олий таълим муассасаларига қабулнинг якуний натижаси эълон қилинганидан сўнг 10 кун муддатда танлайди.

МАГИСТРАТУРА УЧУН ЧЕТ ТИЛИ ДАРАЖАСИ ТАЛАБИ ПАСАЙТИРЛДИ

Шу пайтга қадар амалда бўлиб келган тартибга кўра, филологик йўналишлар учун С1 даража, қолган барча йўналишлар учун эса В2 даража талаб қилинади.

Янги тартиб бўйича, магистратура мутахассисликлари ва олий таълимдан кейинги таълим ихтисосликларига қабул қилишда хорижий тилни билиш даражасини белгиловчи

миллий ёки халқаро сертификатлар куйидаги даражаларда талаб этилади:

– **хорижий тиллар йўналишлари бўйича – камида С1 даражасида;**

– **гуманитар, биологик ва турдош фанлар, математика ва статистика, бизнес ва бошқарув, ҳуқуқ, хизмат кўрсатиш, ижтимоий ва хулқ-атворга мансуб фанлар, журналистика ва ахборот, ахборот-коммуникация технологиялари таълим соҳалари бўйича – камида В2 даражасида;**

– **бошқа таълим соҳалари ҳамда маданият ва спорт мутахассисликлари (ихтисосликлари) бўйича – камида В1 даражасида бўлиши керак.**

ЎҚИШГА КИРИШДА ИМТИЁЗЛАР ҲАМ БОР

Имтиҳонсиз қўшимча давлат гранти асосида талабалikka тавсия этиш учун асос бўлувчи имтиёзга эга абитуриентлар Давлат комиссиясининг қарорига асосан таълим шаклидан қатъи назар, рўйхатдан ўтишда имтиёз амал қиладиган доирада танлаган биринчи бакалаврият таълим йўналишига қўшимча давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинади.

Алоҳида қабул параметрлари доирасида танловда иштирок этиш учун асос бўлувчи имтиёзга эга абитуриентлар бор. Яъни, ноғиронлиги бўлган шахслар ҳамда «Меҳрибонлик» уйлари, Болалар шахарчалари, SOS – болалар маҳаллалари ва оилавий болалар уйлари битирувчилари бўлган етим ўғил-қизлар, шунингдек, вазирликка, ҳомийликка ёки оиллага тарбияга олинган (патронат) етим болалар улар учун ажратилган алоҳида қабул параметрлари доирасида, танлаган биринчи бакалаврият таълим йўналиши бўйича танловда иштирок этади.

Халқаро спорт мусобақалари ғолиблари жисмоний тарбия ва спорт соҳасидаги бакалаврият таълим йўналишларига спорт турларининг соҳа бўйича мос келишига қатъий риоя қилинган ҳолда имтиҳонсиз қўшимча давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинади.

Имтиёз билан давлат гранти асосида талабалikka тавсия этилган абитуриентга ушбу имтиёздан такроран фойдаланишга рухсат этилмайди. Иккинчи ва ундан кейинги олий таълим тўлов-контракт асосида амалга оширилади, шунингдек, олий таълимнинг тегишли босқичига давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинган талабага иккинчи марта таълимнинг ушбу босқичи учун давлат гранти ажратилмайди.

Олий таълим муассасалари, олий ҳарбий ва ҳарбийлаштирилган таълим муассасалари ҳамда ҳарбий-академик лицейларга ўқишга киришда имтиёзга эга бўлган абитуриентларнинг ягона базаси ҳар йили 1 июнга қадар манфаатдор вазирлик ва идоралар томонидан Билим ва малакаларни баҳолаш агентлигининг махсус ахборот тизимига киритилиш орқали шакллантириб борилади.

**«Ўзбекистон овози» муҳбири
Лазиза ШЕРОВА тайёрлади.**

ТАЪЛИМ КРЕДИТИ ФАҚАТ КУНДУЗГИ ТАЪЛИМДАГИЛАР УЧУН

Жорий йилнинг 27 май куни «Олий ва профессионал таълим ташкилотлари талабалари ва ўқувчиларига бюджет маблағлари ҳисобидан таълим кредитини ажратиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги Президент фармони қабул қилинди.

Фармонга кўра, 2024/2025 ўқув йилидан бошлаб бюджет маблағлари ҳисобидан таълим кредитлари фақатгина олий ва профессионал таълим ташкилотларининг кундузги таълим шаклида ўқиётган талаба ва ўқувчиларига ажратилади.

Унга кўра, таълим кредити миқдорига ҳам ўзгартиришлар киритилмоқда. Жумладан, кейинги ўқув йилидан таълим кредити ОТМларнинг биринчи босқич талабалари ва ПТТ ўқувчилари учун – тўлов-контракт суммаси миқдорига, иккинчи ва ундан юқори курс талабалари учун – фанларни ўзлаштиришнинг ўртача кўрсаткичи «3» дан паст бўлган тақдирда – умумий сумманинг кўпи билан 80 фоизи миқдорига ажратилади.

Ижтимоий ҳимоя ягона реестрига киритилган оилалар фарзандлари бундан мустасно.

Бунда таълим кредити ОТМ талабалари учун – талабалар тўғрисидаги маълумотлар

«Талабаларга шартнома асосида кўрсатилдиган хизматлар ҳисобини юритиш» (kontrakt.edu.uz) ахборот тизими ва «Олий таълим жараёнларини бошқариш» (HEMIS) ахборот тизимида мавжуд бўлганда берилади.

Профессионал таълим ташкилотлари ўқувчилари учун эса – ўқувчилар тўғрисидаги маълумотлар «Профессионал таълим жараёнларини бошқариш» (prof.edu.uz) ахборот тизимида мавжуд бўлганда ажратилади.

2024/2025 ўқув йили бошлангунча таълим кредити олиш учун аризаларни «Таълим кредити» ахборот тизими (talim-krediti.mf.uz) ва ЯИДХП (my.gov.uz) орқали топшириш имконияти яратилади.

Ўз дастурий таъминотида эга бўлган олий ва профессионал таълим ташкилотлари таълим кредитини олиш учун Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигининг тегишли ахборот тизимларига ўз ахборот тизимини интеграция қилиши ёки улардан фойдаланиши мажбурий ҳисобланади.

Ўз муҳбиримиз.

SO'Z - YETAKCHILARIMIZGA

Тиббиётда илғор рақамли технологияларни жорий этиш — бугуннинг талаби

Саломатлик инсонлар турмуш тарзи, ҳаёт даражаси ва сифатининг яққол кўрсаткичи ҳисобланади. Худди шундай, аҳоли саломатлиги давлат бошқаруви самарадорлигининг мезони сифатида ҳам қаралади. Бошқача айтганда, тиббиёт соҳасининг қай даражада ривожлангани маълум маънода мамлакатнинг иқтисодий, ижтимоий тараққиётини ўзида акс эттиради.

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда сўнгги йилларда фуқаролар саломатлигига эътибор бир неча қарра ошди. Бунда "Инсон-жамият-давлат" тамойилининг жорий этилиши соҳадаги ислохотларнинг ҳаётбахшлигини таъминлашга имкон бермоқда.

Хусусан, оналар ва болалар соғлиғини муҳофаза қилиш, соғлом турмуш тарзини кенг омма ўртасида шакллантириш, оилаларда тиббий маданиятни ошириш сазй-ҳаракатлари янги суръат ва мазмун касб этаётди.

Ижтимоий соҳанинг салмоқли қисмини ташкил этувчи соғлиқни сақлаш тизимидаги ўзгаришлар, албатта, аҳолининг ҳаёт тарзига, жамият кайфиятига бевосита таъсир кўрсатади. Фуқаролар зарур пайтларда сифатли тиббий хизмат учун давлатга суяна олиши алоҳида аҳамиятга эга. Шу нуқтаи назардан давлат ҳисобидан кафолатланган тиббий хизматни ривожлантириш мақсадида 2021 йилдан бошлаб бирламчи бўғинда аҳолини 66 турдаги, 2022 йилда 120 турдаги дори воситалари билан бепул таъминлаш йўлга қўйилгани кенг жамоатчилик томонидан илиқ қарши олинди. Ихтисослашган марказларда бепул даволанадиган касалликлар рўйхати шакллантирилиб, тиббий ёрдам учун йўлланма электрон навбат асосида берилётгани тизимдаги айрим муаммоларга ечим бўлди.

Умуман олганда, соғлиқни сақлаш тизимини ислох қилиш бўйича 200 га яқин меъерий-ҳуқуқий ҳужжат, жумладан, Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш концепцияси қабул қилинган аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизматни замон талабларига мувофиқлаштиришда муҳим омил бўлмоқда. Президентимизнинг 2023 йил 28 декабрдаги "Соғлиқни сақлаш тизимини рақамлаштиришни жадаллаштириш ҳамда илғор рақамли технологияларни жорий этиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори эса соҳада шаффофликни таъминлашда, бошқарув жараёнидаги ортиқча тартиб-таомилларни қисқартириш ва иш самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Қарор билан соғлиқни сақлаш соҳасини рақамлаштириш ва ахборот тизимлари ягона комплексини жорий этиш, аҳолига тиббий хизматлар кўрсатиш қамровини кенгайтириш, тиббиёт ходимларининг иш унумдорлигини яхшилаш, шунингдек, ушбу йўналишда қабул қилинган рақамли трансформация дастурларини самарали амалга ошириш мақсад қилинган.

Тиббиёт тизимини тўлиқ рақамлаштириш нафақат юртимиз,

Бугун рақамли технологиялар ҳаётимизнинг барча жабҳасига чуқур кириб бормоқда.

Давр талаби ҳам шу аслида. Мана шундай паллада аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатишда қабул қилинган рақамли трансформация дастурларини самарали амалга ошириш республикамиз соғлиқни сақлаш тизими олдида турган энг долзарб вазифадир.

балки ҳар қандай давлат учун хос бўлган қатор муаммолар, айниқса, қишлоқ жойларда сифатли тиббиётни йўлга қўйиш учун кенг имконият эшикларини очади. Бу борада АҚШ, Япония, Буюк Британия, Германия, Австралия, Греция, Ирландия, Испания, Канада, Франция, Швеция, Швейцария каби давлатлар анча илғор. Шунингдек, Россия, Украина, Беларусь, Молдова, Грузия, Арманистон, Қозоғистонда ҳам телетиббиёт бўйича йирик кўламдаги лойиҳалар амалиётга татбиқ қилинмоқда.

Бугунги кунда рақамли технологиялардан кенг фойдаланиш соғлиқни сақлаш тизимини жадал ривожлантираётган асосий омиллардан бўлиб, кўплаб мамлакатларда омалашаётгани бор гап. Негаки, унинг ёрдамида одамларнинг вақти ва моддий ресурслари тежаллади. Уйда ўтириб клиникани, шифокорни танлаш имкониятига эга бўлади. Шу билан бирга тиббий хизматлардан тенг ва осон фойдаланади. Онлайн теледиагностика эса энг илғор маҳаллий ва хорижий экспертлар маслаҳатини олишда қўл келади. Бу орқали бир қанча бюрократик тўсиқларга барҳам берилди.

Ўзбекистонда тиббиёт муассасаларини рақамлаштиришни 2030 йилгача 100 фоизга етказиш вазифаси белгиланган. Бу орқали тиббиёт тизими билан алоқадор соҳаларни интеграциялаш, аҳоли соғлиғини назорат қилиш, касалликларни барвақт аниқлаш, врач қабулидаги тирбандликларни барҳам топтириш, телемедицина имкониятларидан фойдаланиш орқали энг узок ҳудудларда яшовчиларни ҳам юқори малакали мутахассислар маслаҳатидан фойдаланишига шароит яратиш, бирламчи бўғиндан тиббий марказларга ахборот алмашинувини таъминлаш мумкин.

Бироқ бу йўналишда белгиланган аниқ вазифалар бугун юртимизнинг барча ҳудудларида бирдек амалий ижросини топапти, дейиш қийин. Жумладан, вилоятларда соғлиқни сақлаш бошқармалари тизимидаги тиббиёт муассасалари юқори тезликдаги оптик толали интернет тармоғига улангани ҳолда олис туманларда замонавий ахборот технологияларидан кенг фойдаланиш даражаси талабга жавоб бермаслигини ҳам айтиб ўтиш керак.

Масалан, Тошкент вилояти тиббий муассасаларида фойдаланишга киритилган электрон дастурлар сони 10 та бўлиб, улар бир-бири билан интеграция қилинмагани аниқланди. "Электрон поликлиника" ахборот тизимидан фойдаланиш ҳолати таҳлил қилинганда, аксарият ҳолларда беморларни рўйхатга олиш ва уларга тиббий хизмат кўрсатиш анъанавий қоғоз шаклда экани маълум бўлди. Бунга сабаб бирламчи тиббий муассасаларда компьютер жамланмалари етишмаслиги билан изоҳланди. Шу билан бирга тиббий ходимларнинг компьютер саводхонлиги етарли эмаслиги ва амалдаги электрон дастурлардан фойдаланиш қулайлик даражаси пастлиги ҳам "Электрон поликлиника" ахборот тизимини жорий этишга тўсиқлик қилмоқда.

Маълумки, бирламчи бўғиндан электрон ордер юбориш mis2.ssv.uz тиббий ахборот тизими орқали амалга оширилади. Беморларни тор доирадаги мутахассисларга йўналтириш, вилоят шифокорлари ва республика илмий-амалий тиббиёт марказлари филиалларига электрон ордерлар юбориш ҳолати ўрганилганида ҳам айрим камчиликларга дуч келинди. Яъни, оилавий поликлиника ёки оилавий шифокорлик пунктларидан туман марказий поликлиникаларга беморлар қоғоз шаклидаги йўлланма орқали келмоқда. Электрон йўлланма оилавий поликлиникада қайд этилиши мумкин, лекин интеграция йўқлиги сабабли аниқ вақт белгиланмаслиги тор мутахассислар ҳузурда катта навбатлар ҳосил бўлишига олиб келяпти. Марказий поликлиникаларда йўлланма орқали келган беморларнинг кунлик ёки ойлик ҳисоботларини онлайн кўриш имконияти яратилмаган.

Бугун рақамли технологиялар ҳаётимизнинг барча жабҳасига чуқур кириб бормоқда. Давр талаби ҳам шу аслида. Мана шундай паллада аҳолига малакали тиббий хизмат кўрсатишда қабул қилинган рақамли трансформация дастурларини самарали амалга ошириш республикамиз соғлиқни сақлаш тизими олдида турган энг долзарб вазифадир. Бу жараёнда соҳа мутахассисларининг масъуллигини, керак бўлса, билим ва салоҳиятини ошириш, жамоат ва парламент назорати воситаларидан унумли фойдаланиш қутилган натижаларни беради. Асосийси, халқимиз саламатлик кўрсаткичларида ижобий ўзгаришлар намоён бўлади.

**Мақсуда ВОРИСОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоси.**

МАҚСАДИМИЗ БИР..

Кейинги йилларда мамлакатимизда соғлиқни сақлаш тизимига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Буни амалга оширилаётган тизимли ислохотларда яққол кўришимиз мумкин. Яқинда Соғлиқни сақлаш вазирлиги мутасаддилари Президент ҳузурда фармацевтика тармоғида эришилаётган натижалар ва истиқболли режаларга оид тақдимот қилишди.

Президент ҳузурда 23 май куни бўлиб ўтган тақдимотнинг илдизи 2023 йил ноябрь ойида бўлиб ўтган видеоселектор йиғилишига бориб тақалади. Сабаби, ўша йиғилишда давлатимиз раҳбари соҳани ривожлантиришга қаратилган жуда кўплаб вазифаларни белгилаб берган эди. Мазкур тақдимотда ўша вазифаларнинг қанчалик бажарилгани ва эндиликда қилинадиган ишлар муҳокама қилинди.

Айтиш керакки, аҳоли саломатлигини асраш кенг қамровли масала бўлиб, бу борада кўзланган натижага эришиш йўлида тиббиёт ютуқлари билан бирга аҳолининг дори-дармон таъминоти ҳам муҳим омил саналади. Шу мақсадда тиббиёт билан бирга фармацевтика саноатини ривожлантиришга устувор вазифа сифатида қаралмоқда.

Халқ демократик партиясининг депутатлик бирлашмалари мамлакатимизнинг барча ҳудудларида фармацевтика соҳаси бўйича, жумладан, ҳудудларда дорихоналарнинг қанчалик талабга жавоб бериши, у ерда фаолият олиб бораётган ходимларнинг мутахассислик даражаси, дори-дармон нархларининг мутаносиблиги каби йўналишларда мунтазам ўрганишлар ўтказиб боради.

Бир сўз билан айтганда, бугунги кунда юртимизда фармацевтика соҳасини тартибга солишга қаратилган мустақкам ҳаракатий асослар яратилган. Қонун, Президентнинг фармон ва қарорлари мавжуд бўлиб, яна янгилари имзоланди. Биргина 2024 йилнинг ўзида давлатимиз раҳбарининг 10 январь санасида имзоланган Қарори ва 23 январда имзоланган Фармони мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Булар тўғридан-тўғри соҳада мавжуд бўлган муаммолар ва уларнинг ечимига қаратилган.

Фармацевтика соҳасида жуда катта маблағ айланади. Эътиборлиси, ўша маблағнинг катта қисми импортнинг ҳиссасига тўғри келади. Шу мақсадда энг кўп истеъмол қилинадиган 50 та дорини ўзимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш орқали маҳаллий ишлаб чиқаришнинг улушини 35 – 40 фоизга етказиш вазифаси белгиланган.

Тақдимотда ишлаб чиқаришни халқаро стандартларга ўтказиш, нарх ва сифат мутаносиблигини таъминлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Шу мақсадда соҳада рақамлаштиришни бу йил 65 фоизга етказиш, кейинги йил эса тўлиқ яқунлаш вазифаси қўйилди. Бу орқали дори-дармон воситаларининг нархини 20 фоизга арзонлаштириш режалаштирилмоқда.

Соҳадаги янги лойиҳалар учун 100 миллион доллар арзон ресурс ажратилди. Бундан ташқари, Асака банк томонидан 200 миллион доллар жалб қилинди.

Бу имкониятлар натижасида ўтган 4 ойда 30,5 миллион долларлик иккита лойиҳа ишга туширилиб, 160 та иш ўрни яратилган. 1,5 триллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 51 миллион долларлик экспорт қилинган.

Тақдимотни кўриб, ўзим учун хулоса қилдим. Мен Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ҳам фармацевтика соҳаси бўйича тайёрланаётган қонунлар устида кўпроқ ишлаши, амалдаги қонунларни такомиллаштириши, қолаверса, доимий назорат-таҳлил ишларини олиб бориб, натижалари бўйича керакли тавсиялар беришни бизнинг вазифамиз, деб ўйлайман. Чунки, исталган соҳада тараққиётга эришиш учун бир томоннинг ҳаракати етарли бўлмайди. Бунда масъуллар ҳам, депутатлар ҳам, жамоат фаоллари ҳам ва, албатта, халқимиз ҳам тенг иштирок этиши, ўзини алоқадор ҳис қилиши лозим. Аслида ҳаммамизнинг мақсадимиз бир, дори-дармон воситаларининг арзон ва сифатли бўлишидир. Бирдамлик ва масъулият билан қилинган ҳаракат эса бизни мақсадга элтади.

**Қизилгул ҚОСИМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, ЎзХДП фракцияси аъзоси.**

